

**CONGRESUL ANUAL AL ASOCIAȚIEI “HENRI CAPITANT”
A PRIETENILOR CULTURII JURIDICE FRANCEZE
JOURNÉES ROUMAINES – “LES SUCCESSIONS”,**

București și Cluj-Napoca, 23-28 Iunie 2010

Anul 2010 este unul încărcat de semnificații pentru relațiile juridice franco-române, căci Asociația Capitant – în al șaptezeci și cincilea an de existență – a acceptat să organizeze congresul său anual internațional în România. Puțină istorie este necesară pentru înțelegerea momentului.

Jurist și profesor universitar, Henri Capitant a fost una dintre cele mai importante personalități ale dreptului civil și mediului universitar francez. Doctor în drept (1889), agregat al facultăților de drept și apoi profesor la Grenoble (1891-1908), a predat la Facultatea de Drept din Paris (1908-1937). A fost, alături de Louis Josserand și Georges Ripert, unul dintre marii prieteni juriști ai României. Imprimă o nouă direcție predării și studierii dreptului civil prin lucrarea „Introduction à l'étude du droit civil” (1897). Opera sa capitală este celebrul „Cours élémentaire de droit civil français”, realizat în colaborare cu Ambroise Colin (3 vol., prima ediție apărută în 1914). A scris un studiu complex asupra cauzei („La cause des obligations”, 1923) și a inițiat culegerea de practică comentată „Grands arrêts de la jurisprudence civile” (actualmente îngrijită de către François Terre și Yves Lequette) și „Vocabulaire juridique” (îngrijit de Gérard Cornu și continuat sub egida Asociației Capitant).

Preocupat de cultivarea și păstrarea influenței juridice franceze, ia în 1935 inițiativa fondării unei „Asociații a juriștilor de limbă franceză”, care i-a împrumutat numele după moarte. România, ca sora a Franței (și) în domeniul juridic, a fost vizitată pentru prima dată de către Henri Capitant în 1929: ca urmare, publică în același an „Les relations juridiques entre la Roumanie et la France”, în vol. „Quatre conférences sur la Roumanie”. Universitatea din București îi acordă titlul de *doctor honoris causa* în 1932, cea din Iași în 1937. Este primit în Academia Română.

Trei din foștii săi studenți: Victor Cădere (profesor de procedură civilă la Universitatea din Cluj), Alexandru Văllimărescu (conferențiar la Facultatea de Drept din București) și Ioan Miloae (doctor în drept la Paris, ajuns avocat la București), decid în 1936 traducerea și publicarea în România a cursului de drept civil al maestrului lor. Lucrarea a fost terminată în 1940, când a văzut lumina tiparului și primul volum. Depozitul de hârtie al Monitorului oficial, în a cărui editură apăruse lucrarea, este distrus de bombardamentul american, astfel că celelalte două volume nu au mai apărut.

Capitant încetează din viață pe 21 septembrie 1937 și dispariția sa a fost primită cu dureroasă surpriză în România. Facultatea de Drept din Cluj organizează în 29 februarie 1938 o sesiune comemorativă, ocazie cu care instituie premiul „Henri Capitant”, decernat anual celei mai bune compoziții sau teze de drept civil. Andrei Rădulescu, prim-președinte al Curții de Casație din București și vicepreședinte al Academiei Române, susține o comunicare la sesiunea comemorativă din 8 octombrie 1937 de la Academie. Mircea Djuvara (profesor de Enciclopedia dreptului și Filosofie juridică la București), Aurelian Ionașcu (profesor de drept civil la Cluj), Traian Ionașcu (profesor de drept civil la Iași), Constantin Stoeanovici (conferențiar la drept comercial la București) și Eugen Barasch (avocat la București) își pun semnăturile pe materiale cuprinse în volumul „Etudes de droit civil à la memoire de Henri Capitant” – LGDJ, Paris, 1938.

Grupul român al Asociației a fost fondat în România în anul 1936, la Cluj, la inițiativa profesorului Aurelian Ionașcu. Se pare că activitatea i-a încetat *de facto* după 1940; războiul, mai apoi instaurarea regimului comunist nu i-au mai favorizat funcționarea. Lista vechilor membri a continuat totuși să fie republicată în volumele anuale editate la Paris (*Travaux de l'Association Henri Capitant*) până în anul 1968. Pentru perioada 1981-1993, deși nu a fost restabilită propriu-zis Asociația, dl. Adrian Năstase apare în calitate de corespondent pentru România.

La inițiativa celor care, direct sau indirect, au onoarea de a-i urma la catedre lui Aurelian Ionașcu, s-a procedat la reconstituirea grupului român al Asociației. În acest sens, în perioada 13 iunie 2002 - 22 martie 2003, dl. Mircea-Dan Bob a purtat discuții cu dl. Michel Grimaldi - președintele Association Capitant în Franța și cu o serie de juriști interesați din România. În forma sa actuală, asociația se numește „Asociația Henri Capitant a prietenilor culturii juridice franceze”, schimbarea denumirii dorind să ilustreze lărgirea perspectivei acesteia și, implicit, a apartenenței naționale a celor care o compun. Grupul român are personalitate juridică și un site internet: <http://www.capitant.ro>.

Cea de-a șizeci și șaptea ediție a Congresului internațional al Asociației Henri Capitant a prietenilor culturii juridice franceze a avut loc în România. Propunerea de a-l organiza a fost făcută cu ocazia reuniunii similare din 2004, desfășurată în Québec. Lucrările și festivitățile au fost găzduite de Facultățile de drept din București (24 și 25 mai) și Cluj-Napoca (27 și 28 mai).

Ca tema generală a reuniunii a fost ales *Dreptul succesoral*, subiect de mare actualitate pentru recodificările naționale și pentru proiectele de reglementare europene în materie. Abordarea s-a împărțit pe patru rapoarte generale : *Sucesiune și familie* (raportor general: Paul Vasilescu, UBB Cluj-Napoca), *Sucesiune și contract* (Alain Levasseur, Louisiana State University, Baton Rouge), *Sucesiune și societăți* (Ercument Erdem, Universitatea Galatasaray, Istanbul), *Sucesiunile internaționale* (Marie Goré, Universitatea Paris II „Panthéon-Assas”).

Fidel misiunii asumate de către Asociație, Congresul a avut ca scop schimburile profesionale și interacțiunea amicală între juriștii atașați culturii juridice franceze și, în sens mai larg, celei de tradiție romanistă, indiferent de naționalitate. Peste o sută patruzeci de participanți – universitari, judecători, avocați, notari, cercetători – proveniți din douăzeci și trei de țări au participat. Tendințele actuale ale dreptului succesoral au fost analizate din perspectiva reformelor naționale recente sau relativ recente, precum cea olandeză din 1992, din Québec din 1994, franceză din 2001 și 2006, a noului cod civil român din 2009 etc. Nu a lipsit comparația cu sistemele musulmane. Temele au fost astfel formulate încât succesiunile să fie privite integrate în legăturile pe care le întrețin cu dreptul familiei, cel comercial și cu dreptul internațional privat. Tabloul astfel conturat s-a completat cu discuțiile născute pe marginea fiecărui raport general și a contribuțiilor raportorilor naționali, pentru a fi în final rotunjit de raportul de sinteză al președintelui Grimaldi. Toate acestea sunt publicate *in extenso* și pot fi descărcate gratuit la adresa <http://www.henricapitant.org/node/12>.

Profesorul Grimaldi și-a depus mandatul de președinte, ocazie cu care activitatea sa din ultimele aproape două decenii a fost elogiată de către participanți. Locul său a fost luat de către dl. Denis Mazeaud, funcția de secretar general fiind asumată de către dl. Philippe Dupichot, ambii de la Universitatea Paris II.

Reuniunile anuale următoare vor fi găzduite în Vietnam (13-17 iunie 2011) pe tema „Profesiilor juridice”, Chile (2012), Spania (2013), Polonia (2014) și Olanda (2015).

Mircea-Dan BOB,

Secretar general al Asociației Capitant - România